Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____ **Wynik:** _____

Podstawy cyberbezpieczeństwa i zagrożenia online Zapobieganie

Zagrożenia cyberbezpieczeństwa, zapory sieciowe, uwierzytelnianie wieloskładnikowe, ramy bezpieczeństwa

PRZEGLĄD NAUKI: PODSTAWY CYBERBEZPIECZEŃSTWA

CHRONIONY
SZYFROWANIE DANYCH
Standard AES 256-bitowy

ZGODNY
STANDARDY GLOBALNE
Ramy prawne RODO (GDPR) i CCPA

ZERO TRUST
POLITYKA DOSTĘPU
Uwierzytelnianie wieloskładnikowe

Witaj! Ten pakiet ćwiczeń przeprowadzi cię przez podstawowe zasady cyberbezpieczeństwa i zapobiegania zagrożeniom online. Poznasz zagrożenia ze strony złośliwego oprogramowania, uwierzytelnianie wieloskładnikowe, zapory sieciowe i ramy reagowania na incydenty.

PUNKTY KONTROLNE KARTY PRACY

- [ ] **Część 1–4: Opanuj cyberbezpieczeństwo i zapobieganie zagrożeniom.**
- [ ] **Część 5–7: Rozwiąż krzyżówkę i wykreślankę.**
- [ ] **Część 8–9: Rozwiąż studia przypadków i wyzwanie z szyfrem.**
- [ ] **Część 10: Przejrzyj strony z podstawowymi i zaawansowanymi najczęściej zadawanymi pytaniami.**
- [ ] **Część 11: Poznaj 10 ciekawych faktów z praktyki.**
- [ ] **Bonus: wyzwanie Myśl szybko.**

Otwórz przewodnik VPN.com po cyberbezpieczeństwie

URL: https://www.vpn.com/pl/cyberbezpieczenstwo/

Twoja ścieżka nauki: podstawy cyberbezpieczeństwa

- Rozpoznaj typowe wektory ataków złośliwego oprogramowania, phishingu i włamań do sieci firmowych.
- Wdróż standardowe zabezpieczenia cyberbezpieczeństwa, w tym MFA, zapory sieciowe i ochronę punktów końcowych.
- Oceń procedury reagowania na incydenty służące łagodzeniu skutków naruszeń danych.
- Przeanalizuj czynniki ryzyka organizacyjnego i zgodność z bezpieczeństwem według wytycznych NIST.
- Skonfiguruj praktyki higieny bezpieczeństwa, aby ograniczać zautomatyzowany credential stuffing.

INSTRUKCJE DO PRZEWODNIKA PO CYBERBEZPIECZEŃSTWIE

Odpowiedz na pytania testu wielokrotnego wyboru oraz pytania prawda/fałsz, uzupełnij zdania z lukami za pomocą banku wyrazów, dopasuj definicje i rozwiąż krzyżówkę oraz wykreślankę. Zastosuj swoją wiedzę z zakresu zapobiegania zagrożeniom. Zakończ zadaniem dodatkowym Myśl szybko.

PODSTAWY CYBERBEZPIECZEŃSTWA I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM (WPROWADZENIE)

Cyberbezpieczeństwo chroni sieci, systemy i dane przed nieautoryzowanymi atakami cyfrowymi. Wypracowanie solidnych nawyków bezpieczeństwa, konfigurowanie zapór sieciowych, wymaganie uwierzytelniania wieloskładnikowego i szkolenie pracowników w rozpoznawaniu zagrożeń to podstawowe elementy obrony sieci firmowej.

PRZECZYTAJ UWAŻNIE KAŻDY PUNKT KONTROLNY I WYBIERZ LUB NAPISZ POPRAWNĄ ODPOWIEDŹ.

Punkt kontrolny 1: Wyzwanie – test wielokrotnego wyboru

1. Jaki jest główny cel ataku phishingowego?

- A. Kradzież danych uwierzytelniających i wrażliwych danych użytkowników
- B. Poprawa widoczności witryny w wyszukiwarkach
- C. Zwiększanie przepustowości sieci
- D. Zarządzanie replikacją zapasowego centrum danych

2. Który mechanizm zapewnia najsilniejszą ochronę konta?

- A. Uwierzytelnianie wieloskładnikowe z użyciem kluczy sprzętowych
- B. Złożone hasła aktualizowane co trzydzieści dni
- C. Ograniczanie logowania do konta do godzin pracy
- D. Ukrywanie nazwy użytkownika konta w publicznych katalogach

3. Co definiuje ładunek infekcji ransomware?

- A. Szyfrowanie plików systemowych i żądanie zapłaty
- B. Po cichu rejestrowanie naciśnięć klawiszy na zdalnych serwerach
- C. Wstrzykiwanie nieautoryzowanych reklam do przeglądarek
- D. Wykorzystywanie lokalnych zasobów procesora do wydobywania kryptowalut

4. W jaki sposób exploit typu zero-day wpływa na zabezpieczenia?

- A. Atakuje niezałatane, nieznane luki
- B. Automatycznie wyłącza firmową zaporę sieciową
- C. Wymusza twarde ponowne uruchomienie systemu
- D. Nie wymaga żadnego budżetu na usunięcie skutków

5. Jakie ramy regulują korporacyjne zabezpieczenia?

- A. Wytyczne NIST Cybersecurity Framework
- B. Specyfikacje schematu dokumentów W3C HTML5
- C. Podręczniki instalacji sterowników drukarek
- D. Definicje protokołów routingu IETF

Punkt kontrolny 2: Wyzwanie – prawda czy fałsz

6 Pytanie (prawda/fałsz) 6

6. Ataki phishingowe są skierowane wyłącznie przeciw osobistym kontom e-mail.

○ Prawda ○ Fałsz

7 Pytanie (prawda/fałsz) 7

7. Uwierzytelnianie wieloskładnikowe pomaga blokować ataki credential stuffing.

○ Prawda ○ Fałsz

8 Pytanie (prawda/fałsz) 8

8. Zapory sieciowe sprawdzają ruch sieciowy, aby blokować nieautoryzowany dostęp do portów.

○ Prawda ○ Fałsz

9 Pytanie (prawda/fałsz) 9

9. Usuwanie exploitów zero-day wymaga standardowych aktualizacji definicji antywirusowych.

○ Prawda ○ Fałsz

10 Pytanie (prawda/fałsz) 10

10. Honeypot to serwer-wabik używany do zwabiania cyberprzestępców.

○ Prawda ○ Fałsz

Punkt kontrolny 3: Wstawianie kluczowych terminów

Przeczytaj każde poniższe zdanie i uzupełnij lukę poprawnym terminem z banku słów.

1. Aby filtrować ruch przychodzący, administratorzy sieci korzystają z narzędzia, jakim jest _____ .

2. Kod wykorzystujący lukę typu zero-day, który pozwala atakującemu ominąć poprawki systemu, to _____ .

3. Atakujący wysyłają sfałszowane e-maile, aby prowadzić przeciwko pracownikom kampanie oparte na technice, jaką jest _____ .

4. Ransomware, które blokuje dane użytkownika, jest destrukcyjną formą oprogramowania określanego mianem: _____ .

5. Silna _____ haseł ogranicza ryzyko kradzieży poświadczeń.

6. Aby chronić wrażliwą komunikację, użytkownicy stosują protokoły oparte na mechanizmie, jakim jest _____ .

BANK SŁÓW

EXPLOIT HIGIENA HONEYPOT PHISHING SZYFROWANIE WIELOCZYNNIKOWE ZAPORA SIECIOWA ZŁOŚLIWE OPROGRAMOWANIE

Wpisz tutaj swoje odpowiedzi:

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Punkt kontrolny 4: Dopasowywanie pojęć z zakresu bezpieczeństwa

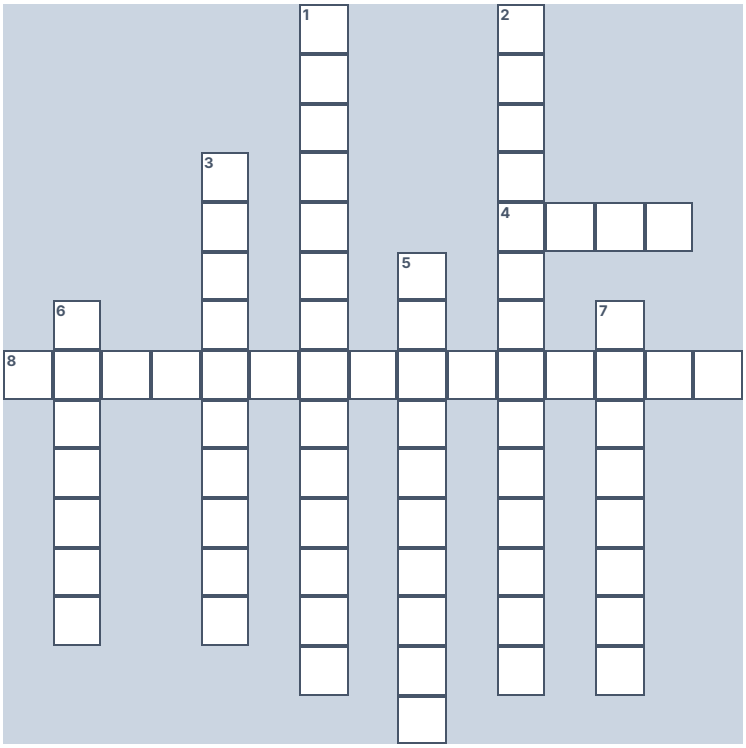
DOPASOWYWANIE DEFINICJI

Dopasuj każde pojęcie po lewej stronie do jego poprawnej definicji po prawej, wpisując odpowiednią literę (A-H) w edytowalne pole.

☐	1. Zagrożenie ransomware	A	Ustrukturyzowane wytyczne, takie jak NIST, używane do zarządzania ryzykiem cybernetycznym.
☐	2. Uwierzytelnianie wieloskładnikowe	B	Ustrukturyzowany plan postępowania w przypadku naruszeń bezpieczeństwa i ograniczania ich skutków.
☐	3. Exploit typu zero-day	C	Bariera sieciowa filtrująca ruch na podstawie reguł bezpieczeństwa.
☐	4. Przynęta typu honeypot	D	Złośliwe oprogramowanie szyfrujące dane i żądające zapłaty za ich odszyfrowanie.
☐	5. Zapora przed włamaniami	E	Wykorzystanie luki w zabezpieczeniach przed wydaniem poprawki przez producenta.
☐	6. Reagowanie na incydenty	F	Najlepsze praktyki zarządzania danymi uwierzytelniającymi i kluczami uwierzytelniania.
☐	7. Higiena haseł	G	Weryfikacja bezpieczeństwa wymagająca dwóch lub więcej czynników uwierzytelniania.
☐	8. Ramy bezpieczeństwa	H	System-przynęta, który ma zwabić i pozwolić analizować złośliwych aktorów.

Punkt kontrolny 5: Krzyżówka

Rozwiąż krzyżówkę, wpisując litery w aktywne białe pola. Numery odpowiadają wskazówkom poniżej.

POZIOMO

4. Ustrukturyzowane wytyczne, takie jak NIST, służące do zarządzania ryzykiem cybernetycznym (4)

8. Weryfikacja bezpieczeństwa wymagająca dwóch lub więcej czynników uwierzytelniania (15)

PIONOWO

1. Exploit wykorzystujący lukę przed wydaniem poprawki przez dostawcę (14)

2. Bariera sieciowa filtrująca ruch według reguł bezpieczeństwa (14)

3. Ustrukturyzowany plan postępowania z naruszeniami bezpieczeństwa i ograniczania ich skutków (10)

5. Złośliwe oprogramowanie szyfrujące dane i żądające zapłaty za odszyfrowanie (10)

6. Najlepsze praktyki zarządzania poświadczeniami i kluczami uwierzytelniania (7)

7. Fałszywy system zastawiony w celu zwabienia i analizy złośliwych aktorów (8)

Punkt kontrolny 5, wariant alternatywny: Dostępne wskazówki do krzyżówki

Użytkownicy czytników ekranu i klawiatury mogą wpisywać odpowiedzi do krzyżówki bezpośrednio w polach tekstowych poniżej.

POZIOMO

4 poziomo: Ustrukturyzowane wytyczne, takie jak NIST, służące do zarządzania ryzykiem cybernetycznym (4 liter):

8 poziomo: Weryfikacja bezpieczeństwa wymagająca dwóch lub więcej czynników uwierzytelniania (15 liter):

PIONOWO

1 pionowo: Exploit wykorzystujący lukę przed wydaniem poprawki przez dostawcę (14 liter):

2 pionowo: Bariera sieciowa filtrująca ruch według reguł bezpieczeństwa (14 liter):

3 pionowo: Ustrukturyzowany plan postępowania z naruszeniami bezpieczeństwa i ograniczania ich skutków (10 liter):

5 pionowo: Złośliwe oprogramowanie szyfrujące dane i żądające zapłaty za odszyfrowanie (10 liter):

6 pionowo: Najlepsze praktyki zarządzania poświadczeniami i kluczami uwierzytelniania (7 liter):

7 pionowo: Fałszywy system zastawiony w celu zwabienia i analizy złośliwych aktorów (8 liter):

Punkt kontrolny 6: Ukryte słowa w wykreślance

Znajdź w poniższej siatce 8 kluczowych terminów słownictwa. Wyrazy mogą biec poziomo, pionowo lub po przekątnej.

A Ę O K Ń Ć N W C Ć G I Ą Ą Ó
R Ł P W T I Ź I Ę Ź E S A G Y
X H Ę R T Ń U E K R X Ć W T S
Ł P Ł N R Ś H L L P P H O Ź Ó
Ł X H V A Y Ń O Z Q L Q I Ą A
E Ł O Ó N M N C Ą Ł O I C Ę H
I J N Ń S A Z Z B Ż I Ż E Ź I
N B E N O R V Y Y M T C I Ę G
A Ó Y X M P Q N Y G Z D S Ź I
W B P X W Ł E N G G E Ż A X E
O C O O A Q K I Y Y R R R L N
G Ż T A R N R K Ż R O M O F A
A Ś W F E Ł X O J B D Ź P C B
E Ź O V Ż O Ż W U T A Ą A H W
R P Y C N M H E Ó Y Y Ź Z Ż Y

LISTA SŁÓW

RANSOMWARE WIELOCZYNNIKOWE EXPLOITZERODAY HONEYPOT
ZAPORASIECIOWA REAGOWANIE HIGIENA RAMY

Punkt kontrolny 6, wariant alternatywny: Dostępne dopasowywanie słownictwa

Dopasuj każde z 8 pojęć z wykreślanki do jego poprawnej definicji, wpisując literę (A-H) w puste pole.

TERMINY ZE SŁOWNICZKA

- **A. RANSOMWARE**
- **B. WIELOCZYNNIKOWE**
- **C. EXPLOITZERODAY**
- **D. HONEYPOT**
- **E. ZAPORASIECIOWA**
- **F. REAGOWANIE**
- **G. HIGIENA**
- **H. RAMY**

DEFINICJE I POLA DOPASOWANIA

_____ 1. Bariera sieciowa filtrująca ruch według reguł bezpieczeństwa.

_____ 2. Ustrukturyzowany plan postępowania z naruszeniami bezpieczeństwa i ograniczania ich skutków.

_____ 3. Złośliwe oprogramowanie szyfrujące dane i żądające zapłaty za odszyfrowanie.

_____ 4. Weryfikacja bezpieczeństwa wymagająca dwóch lub więcej czynników uwierzytelniania.

_____ 5. Najlepsze praktyki zarządzania poświadczeniami i kluczami uwierzytelniania.

_____ 6. Ustrukturyzowane wytyczne, takie jak NIST, służące do zarządzania ryzykiem cybernetycznym.

_____ 7. Exploit wykorzystujący lukę przed wydaniem poprawki przez dostawcę.

_____ 8. Fałszywy system zastawiony w celu zwabienia i analizy złośliwych aktorów.

Punkt kontrolny 7: Wyzwanie – pomieszane słowa

Rozszyfruj poniższe litery, aby odkryć kluczowe pojęcia i terminy związane z cyberbezpieczeństwem. Wpisz odpowiedzi w przygotowanych polach.

1. RWMOARAESN
2. OXIPTAEDZY ROEL
3. ZEAWIACIPSR AOO
4. AIEINHG
5. EILWONNCEZ KYIWO
6. OTEPHYON
7. EGRAWNIEOA
8. RYMA

Zadanie dodatkowe: Myśl szybko

3 ODPOWIEDZI W KAŻDEJ KATEGORII. WYGRYWA OSOBA, KTÓRA PIERWSZA WYPEŁNI LISTĘ.

1	Zawody w cyberbezpieczeństwie			
2	Powody, dla których warto aktualizować oprogramowanie			
3	Rzeczy, które może blokować zapora sieciowa			
4	Sygnały ostrzegawcze w e-mailu			
5	Rzeczy, z których robisz kopie zapasowe			
6	Dobrze znane rodzaje cyberataków			
7	Rzeczy, które może zwabić honeypot			
8	Informacje, których nigdy nie powinieneś udostępniać			
9	Oznaki, że komputer jest zainfekowany			
10	Filmy lub seriale o hakerach			
11	Warstwy zabezpieczeń, które możesz zbudować			
12	Rzeczy do przećwiczenia podczas ćwiczeń z zakresu bezpieczeństwa			
13	Narzędzia bezpieczeństwa, które znasz			
14	Osoby, które możesz poprosić o pomoc IT			
15	Słowa zaczynające się od „cyber”			

Punkt kontrolny 8: Studia przypadków z cyberbezpieczeństwa

Zastosuj poznane pojęcia, aby rozwiązać poniższe scenariusze z życia wzięte.

STUDIUM PRZYPADKU 1: STRATEGIA ODZYSKIWANIA PO RANSOMWARE

👷

Scenariusz: Sieć firmowa została zainfekowana ransomware, które zablokowało krytyczne bazy danych. Atakujący żądają okupu w kryptowalucie w wysokości 100 000 USD. Firma ma kopie zapasowe offline sprzed 24 godzin.

Pytanie do dyskusji: Przeanalizuj ryzyka związane z zapłatą i oceń strategię odzyskiwania.

STUDIUM PRZYPADKU 2: OBRONA PRZED CREDENTIAL STUFFING

👷

Scenariusz: Usługa online doświadcza ataku credential stuffing, w którym hakerzy testują miliony par nazwa użytkownika/hasło skradzionych z innych witryn.

Pytanie do dyskusji: Opisz szczegółowo mechanizm tego ataku i wskaż dwa systemy obrony.

Punkt kontrolny 9: Odszyfruj szyfr

Specjalista ds. cyberbezpieczeństwa chroni zasoby sieciowe przed cyberprzestępcami. Użyj poniższego klucza liter i liczb, aby odszyfrować wiadomość, wpisując pasujące litery w puste miejsca.

KLUCZ SZYFROWANIA LITERA-LICZBA

A=1 Ą=2 B=3 C=4 Ć=5 D=6 E=7 Ę=8 F=9 G=10 H=11 I=12
J=13 K=14 L=15 Ł=16 M=17 N=18 Ń=19 O=20 Ó=21 P=22 Q=23 R=24
S=25 Ś=26 T=27 U=28 V=29 W=30 X=31 Y=32 Z=33 Ź=34 Ż=35

4	11	24	20	19		25	32	25	27	7	17

28	30	12	7	24	33	32	27	7	15	18	12	1	18	12	7	17

30	12	7	15	20	4	33	32	18	18	12	14	20	30	32	17

Odszyfrowana wiadomość:

WSKAZÓWKA: KAŻDA LICZBA OZNACZA POZYCJĘ TEJ LITERY W ALFABECIE (NP. 1 = A, 2 = B, 35 = Ż).

Punkt kontrolny 10: Podstawowe najczęściej zadawane pytania o cyberbezpieczeństwo (Część A)

Przejrzyj typowe pytania i odpowiedzi dotyczące ograniczania zagrożeń w sieci.

Q1: Jaki jest główny cel cyberbezpieczeństwa?

Głównym celem jest ochrona sieci, urządzeń i danych przed nieautoryzowanym dostępem, atakami i przypadkowymi uszkodzeniami.

Q2: Czym phishing różni się od spear phishingu?

Phishing to szeroka kampania e-mailowa kierowana do przypadkowych użytkowników, natomiast spear phishing jest skierowany do konkretnych osób z użyciem spersonalizowanych danych.

Q3: Czym jest sieciowa zapora (firewall)?

Zapora sieciowa to system bezpieczeństwa sieci, który monitoruje i filtruje ruch przychodzący i wychodzący na podstawie wstępnie zdefiniowanych reguł bezpieczeństwa.

Q4: Dlaczego uwierzytelnianie wieloskładnikowe (MFA) jest konieczne?

MFA dodaje kluczową warstwę ochrony, uniemożliwiając dostęp nawet wtedy, gdy atakujący ukradną lub złamią główne dane uwierzytelniające hasła.

Q5: Co definiuje wirusa komputerowego?

Wirus to samoreplikujące się złośliwe oprogramowanie, które dołącza się do czystych plików i rozprzestrzenia się w systemach po ich uruchomieniu.

Punkt kontrolny 10: Podstawowe najczęściej zadawane pytania o cyberbezpieczeństwo (Część B)

Przejrzyj typowe pytania i odpowiedzi dotyczące ograniczania zagrożeń w sieci.

Q6: Jak ransomware blokuje dane lokalne?

Ransomware używa algorytmów kryptograficznych do szyfrowania plików użytkownika, czyniąc je nieczytelnymi do czasu zastosowania klucza deszyfrującego.

Q7: Czym jest luka typu zero-day?

Zero-day to luka bezpieczeństwa w oprogramowaniu nieznana dostawcy, przez co nie ma czasu na opracowanie poprawki przed wykorzystaniem exploita.

Q8: Jaką rolę odgrywa ramy NIST?

Ramy NIST zawierają dobrowolne wytyczne i standardy, które pomagają organizacjom zarządzać ryzykiem cyberbezpieczeństwa i je zmniejszać.

Q9: Czym jest plan reagowania na incydenty bezpieczeństwa?

To udokumentowany zestaw procedur wykrywania naruszeń bezpieczeństwa i przejęcia sieci, ich powstrzymywania i odzyskiwania po nich.

Q10: Jak inżynieria społeczna wykorzystuje użytkowników?

Socjotechnika wykorzystuje manipulację psychologiczną, aby nakłonić pracowników do ujawnienia haseł lub pobrania złośliwych plików.

Punkt kontrolny 10: Zaawansowane najczęściej zadawane pytania o bezpieczeństwo (Część C)

Poznaj zaawansowane aspekty techniczne ram bezpieczeństwa, analizy złośliwego oprogramowania i zgodności danych z przepisami.

Q1: Jak atak DDoS przeciąża serwery WWW?

Atak DDoS koordynuje miliony zainfekowanych urządzeń botnetu, aby zalać serwer ruchem i wyczerpać limity przepustowości i procesora.

Q2: Jaka jest różnica między szyfrowaniem symetrycznym a asymetrycznym?

Szyfrowanie symetryczne używa jednego klucza do szyfrowania i deszyfrowania, natomiast szyfrowanie asymetryczne używa pary kluczy: publicznego i prywatnego.

Q3: Jak hakerzy przeprowadzają ataki typu SQL injection?

Atakujący wpisują złośliwe polecenia SQL w pola formularzy, nakłaniając bazę danych zaplecza do ujawnienia nieautoryzowanych rekordów użytkowników.

Q4: Czym jest ruch boczny (lateral movement) we włamaniach do sieci?

To technika, w której atakujący wykorzystują początkowy dostęp do serwera do przejęcia innych połączonych systemów w sieci wewnętrznej.

Q5: Jak DNS spoofing przekierowuje ruch internetowy?

Spoofing DNS zmienia rekordy w pamięci podręcznej serwera nazw, kierując legalnych użytkowników na złośliwe witryny łudząco podobne do docelowych domen.

Punkt kontrolny 10: Zaawansowane najczęściej zadawane pytania o bezpieczeństwo (Część D)

Poznaj zaawansowane aspekty techniczne ram bezpieczeństwa, analizy złośliwego oprogramowania i zgodności danych z przepisami.

Q6: Czym jest sprzętowy token bezpieczeństwa?

To fizyczne urządzenie (np. YubiKey) generujące kryptograficzne dowody uwierzytelnienia, oferujące maksymalną obronę przed zdalnym phishingiem.

Q7: Jak zespoły bezpieczeństwa wykorzystują pułapki typu honeypot?

Zespoły wdrażają nieprodukcyjne serwery-wabiki, aby wcześnie wykrywać włamania i analizować wzorce ataków nieuprawnionych osób.

Q8: Czym jest zasada najmniejszych uprawnień?

To standard bezpieczeństwa polegający na ograniczeniu praw dostępu użytkownika do absolutnego minimum niezbędnego do wykonywania jego ról zawodowych.

Q9: Jak atak typu Man-in-the-Middle wykorzystuje połączenia?

Atakujący przechwytuje i zmienia komunikację między dwoma urządzeniami w nieszyfrowanych sieciach, kradnąc tokeny sesji i dane logowania.

Q10: Czym są wskaźniki naruszenia bezpieczeństwa (IOC)?

IOC to dane kryminalistyczne, takie jak nietypowe modyfikacje rejestru lub nieautoryzowany ruch IP, wskazujące, że system został naruszony.

Część 11: 10 faktów o cyberbezpieczeństwie z praktyki i spostrzeżeń

Przejrzyj prawdziwe fakty dotyczące naruszeń bezpieczeństwa, mechanizmów obronnych i standardów zgodności.

1. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Atakujący bez przerwy skanują internet w poszukiwaniu podatnych serwerów i wysyłają wiadomości phishingowe do skrzynek odbiorczych pracowników.

2. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Błąd ludzki, taki jak klikanie linków phishingowych, jest częstym czynnikiem w naruszeniach danych, dlatego szkolenia mają znaczenie.

3. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Koszty naruszenia danych obejmują kary prawne, utratę klientów, dochodzenie i naprawę szkód, a mogą sięgać milionów dolarów.

4. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

MFA odporne na phishing, takie jak sprzętowe klucze bezpieczeństwa, to najsilniejszy rodzaj MFA i standard, do którego zachęca CISA. [2]

5. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Ransomware pozostaje poważnym zagrożeniem dla sieci przedsiębiorstw, a CISA zachęca do tworzenia szyfrowanych kopii zapasowych offline jako kluczowej obrony. [4]

6. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

NIST Cybersecurity Framework 2.0 (2024) ma sześć podstawowych funkcji: Zarządzanie (Govern), Identyfikacja (Identify), Ochrona (Protect), Wykrywanie (Detect), Reagowanie (Respond), Odzyskiwanie (Recover). [1]

7. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Boty credential stuffing testują na dużą skalę wyciekłe pary nazwy użytkownika i hasła na portalach logowania banków i sklepów internetowych.

8. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Na całym świecie istnieją rynki exploitów zero-day, na których groźne luki o wysokim stopniu zagrożenia mogą być sprzedawane za duże sumy, zanim zostaną załatane.

9. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

System-wabik typu honeypot natychmiast zgłasza alerty o włamaniu, ponieważ prawowici użytkownicy nie mają powodu, aby z niego korzystać.

10. WGLĄD W BEZPIECZEŃSTWO

Transport Layer Security (TLS) szyfruje sesje przeglądarki, zapobiegając podsłuchiwaniu pakietów w publicznych sieciach Wi-Fi.

Źródła i odnośniki techniczne

Przewodnik do nauki i interaktywne łamigłówki powstały na podstawie globalnych standardów NIST, OWASP i zgodności z przepisami o ochronie prywatności danych.

PUBLIKACJE NAUKOWE I BRANŻOWE

[1] NIST. (2024). The NIST Cybersecurity Framework (CSF) 2.0.
https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/CSWP/NIST.CSWP.29.pdf

[2] CISA. (n.d.). More than a Password.
https://www.cisa.gov/MFA

[3] CISA. (2023). Phishing Guidance: Stopping the Attack Cycle at Phase One.
https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/phishing-guidance-stopping-attack-cycle-phase-one

[4] CISA. (2023). #StopRansomware Guide.
https://www.cisa.gov/stopransomware/ransomware-guide

[5] CISA. (n.d.). Malware, Phishing, and Ransomware.
https://www.cisa.gov/topics/cyber-threats-and-advisories/malware-phishing-and-ransomware

[6] NIST. (2025). SP 800-61 Rev. 3, Incident Response Recommendations and Considerations for Cybersecurity Risk Management: A CSF 2.0 Community Profile.
https://csrc.nist.gov/pubs/sp/800/61/r3/final

[7] NIST. (2025). SP 800-63B-4: Digital Identity Guidelines: Authentication and Authenticator Management.
https://pages.nist.gov/800-63-4/sp800-63b.html

[8] OWASP. (n.d.). SQL Injection.
https://owasp.org/www-community/attacks/SQL_Injection

Klucz odpowiedzi: Punkt kontrolny 1 – test wielokrotnego wyboru

1 **Ataki phishingowe** PHISHING — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Kampanie phishingowe próbują wykraść dane logowania i wrażliwe dane użytkowników za pomocą sfałszowanych e-maili. Źródło: OWASP Secure Configuration.

2 **Ochrona konta** KLUCZ MFA — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Uwierzytelnianie wieloskładnikowe (MFA) z użyciem tokenów sprzętowych zapewnia najsilniejszą ochronę dostępu do konta. Źródło: NIST Digital Identity.

3 **Zagrożenie ransomware** RANSOMWARE — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Ransomware szyfruje krytyczne systemy i dane, żądając zapłaty w kryptowalucie za klucze deszyfrujące. Źródło: Center for Internet Security (CIS).

4 **Luka zero-day** ZERO-DAY — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Zagrożenia zero-day wykorzystują niezałatane, nieznane luki w zabezpieczeniach, zanim dostawca udostępni poprawkę. Źródło: OWASP Secure Configuration.

5 **Frameworki bezpieczeństwa** FRAMEWORKI — **Poprawna odpowiedź: A**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Ramy takie jak NIST zawierają uporządkowane wytyczne, które pomagają organizacjom zarządzać ryzykiem cybernetycznym i je zmniejszać. Źródło: NIST Digital Identity.

Klucz odpowiedzi: Punkt kontrolny 2 – prawda czy fałsz

6 **Ukierunkowany phishing** PHISHING — **Poprawna odpowiedź: Fałsz**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Ataki phishingowe są skierowane zarówno przeciw sieciom firmowym, jak i kontom osobistym, aby poszerzyć wektory ataku. Źródło: OWASP Secure Configuration.

7 **Pytanie 7** — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

MFA wymaga drugiego składnika, więc samo skradzione hasło zwykle nie wystarcza do zalogowania.

8 **Zapora ruchu** ZAPORA SIECIOWA — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Zapory sieciowe sprawdzają ruch na określonych portach sieciowych i go blokują, aby odfiltrować nieautoryzowane połączenia. Źródło: Center for Internet Security (CIS).

9 **Reagowanie na zero-day** ZERO-DAY — **Poprawna odpowiedź: Fałsz**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Usuwanie luk zero-day wymaga poprawek kodu i filtrowania WAF, ponieważ sygnatury jeszcze nie istnieją. Źródło: OWASP Secure Configuration.

10 **Pułapki typu honeypot** HONEYPOT — **Poprawna odpowiedź: Prawda**

UWAGA DLA NAUCZYCIELA

Honeypoty to zwodnicze serwery wykorzystywane przez zespoły bezpieczeństwa do wabienia, alarmowania i badania złośliwych aktorów. Źródło: Center for Internet Security (CIS).

Klucze słownictwa i kryteria oceny

Schemat oceniania dla nauczyciela: Przyznaj 1 punkt za każde poprawne dopasowanie (łącznie 8 pkt) i pojęcie w kontekście (łącznie 6 pkt).

PUNKT KONTROLNY 4: KLUCZ – DOPASOWYWANIE POJĘĆ

D 1. Zagrożenie ransomware	G 2. Uwierzytelnianie wieloskładnikowe	E 3. Exploit typu zero-day	H 4. Przynęta typu honeypot
C 5. Zapora przed włamaniami	B 6. Reagowanie na incydenty	F 7. Higiena haseł	A 8. Ramy bezpieczeństwa

PUNKT KONTROLNY 3: KLUCZ – KLUCZOWE POJĘCIA

1 ZAPORA SIECIOWA	2 EXPLOIT	3 PHISHING	4 ZŁOŚLIWE OPROGRAMOWANIE
5 HIGIENA	6 SZYFROWANIE		

PUNKT KONTROLNY 6, WARIANT ALTERNATYWNY: KLUCZ – DOPASOWYWANIE SŁÓW

1 E – ZAPORASIECIOWA	2 F – REAGOWANIE	3 A – RANSOMWARE	4 B – WIELOCZYNNIKOWE
5 G – HIGIENA	6 H – RAMY	7 C – EXPLOITZERODAY	8 D – HONEYPOT

UWAGI DO DYSKUSJI DLA NAUCZYCIELI

Kluczowe pojęcia:
Sprawdź, czy uczniowie potrafią własnymi słowami wyjaśnić pojęcia Zagrożenie ransomware, Uwierzytelnianie wieloskładnikowe i Exploit typu zero-day oraz podać przykład każdego z nich.

Studia przypadków:
Poproś uczniów, aby uzasadniali swoje zalecenia faktami z karty pracy, a nie przypuszczeniami.

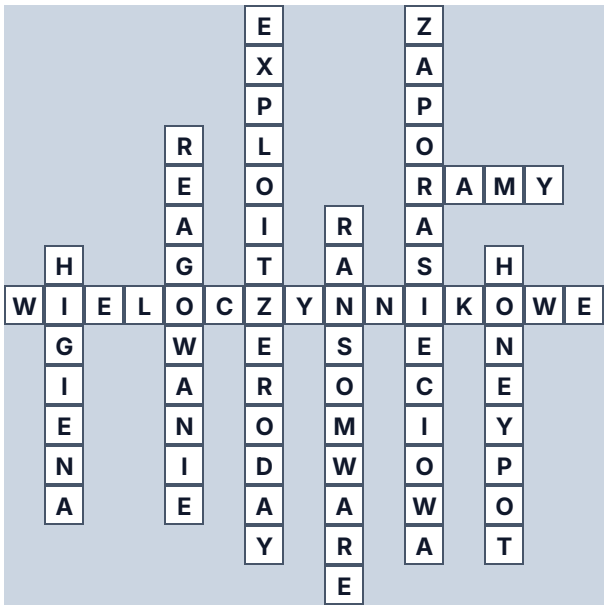
Ocena źródeł:
Niech uczniowie sprawdzą co najmniej jedno twierdzenie w źródłach z karty pracy; omówcie, dlaczego liczby, ceny i przepisy mogą się z czasem zmieniać.

Klucze do łamigłówek i uwagi dla nauczyciela

ROZWIĄZANIE WYSZUKIWANKI SŁOWNEJ

A	Ę	O	K	Ń	Ć	N	W	C	Ć	G	I	Ą	Ą	Ó
R	Ł	P	W	T	I	Ź	I	Ę	Ź	E	S	A	G	Y
X	H	Ę	R	T	Ń	U	E	K	R	X	Ć	W	T	S
Ł	P	Ł	N	R	Ś	H	L	L	P	P	H	O	Ź	Ó
Ł	X	H	V	A	Y	Ń	O	Z	Q	L	Q	I	Ą	A
E	Ł	O	Ó	N	M	N	C	Ą	Ł	O	I	C	Ę	H
I	J	N	Ń	S	A	Z	Z	B	Ż	I	Ż	E	Ź	I
N	B	E	N	O	R	V	Y	Y	M	T	C	I	Ę	G
A	Ó	Y	X	M	P	Q	N	Y	G	Z	D	S	Ź	I
W	B	P	X	W	Ł	E	N	G	G	E	Ż	A	X	E
O	C	O	O	A	Q	K	I	Y	Y	R	R	R	L	N
G	Ż	T	A	R	N	R	K	Ż	R	O	M	O	F	A
A	Ś	W	F	E	Ł	X	O	J	B	D	Ź	P	C	B
E	Ź	O	V	Ż	O	Ż	W	U	T	A	Ą	A	H	W
R	P	Y	C	N	M	H	E	Ó	Y	Y	Ź	Z	Ż	Y

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI

PRZEWODNIK DLA NAUCZYCIELA: ROZWIĄZANIA KRZYŻÓWKI

POZIOMO

4 poziomo: RAMY Ustrukturyzowane wytyczne, takie jak NIST, służące do zarządzania ryzykiem cybernetycznym (4 liter)

8 poziomo: WIELOCZYNNIKOWE Weryfikacja bezpieczeństwa wymagająca dwóch lub więcej czynników uwierzytelniania (15 liter)

PIONOWO

1 pionowo: EXPLOITZERODAY Exploit wykorzystujący lukę przed wydaniem poprawki przez dostawcę (14 liter)

2 pionowo: ZAPORASIECIOWA Bariera sieciowa filtrująca ruch według reguł bezpieczeństwa (14 liter)

3 pionowo: REAGOWANIE Ustrukturyzowany plan postępowania z naruszeniami bezpieczeństwa i ograniczania ich skutków (10 liter)

5 pionowo: RANSOMWARE Złośliwe oprogramowanie szyfrujące dane i żądające zapłaty za odszyfrowanie (10 liter)

6 pionowo: HIGIENA Najlepsze praktyki zarządzania poświadczeniami i kluczami uwierzytelniania (7 liter)

7 pionowo: HONEYPOT Fałszywy system zastawiony w celu zwabienia i analizy złośliwych aktorów (8 liter)

Klucz do słów rozsypanych i rozwiązania szyfru

Klucz odpowiedzi do ćwiczenia z rozszyfrowywania słownictwa i Tajemniczego wyzwania szyfrowego.

KLUCZ DO ROZWIĄZANIA ANAGRAMÓW

1. RWMOARAESN — **RANSOMWARE**
2. OXIPTAEDZYROEL — **EXPLOITZERODAY**
3. ZEAWIACIPSRAOO — **ZAPORASIECIOWA**
4. AIEINHG — **HIGIENA**
5. EILWONNCEZKYIWO — **WIELOCZYNNIKOWE**
6. OTEPHYON — **HONEYPOT**
7. EGRAWNIEOA — **REAGOWANIE**
8. RYMA — **RAMY**

KLUCZ DO WYZWANIA Z TAJNYM SZYFREM

"CHROŃ SYSTEM UWIERZYTELNIANIEM WIELOCZYNNIKOWYM"

Klucz odpowiedzi do studiów przypadków

A Studium przypadku 1: Strategia odzyskiwania po ransomware

Rozwiązanie dla nauczyciela

WYTYCZNE OCENIANIA

Odpowiedzi uczniów powinny obejmować następujące punkty:

- Analiza scenariusza: Sieć firmowa została zainfekowana ransomware, który zablokował krytyczne bazy danych. Atakujący żądają okupu w kryptowalucie w wysokości 100,000 USD. Firma ma kopie zapasowe offline sprzed 24 godzin.
- Zalecana strategia i rozwiązanie: Ryzyka zapłaty: Zapłata nie gwarantuje odszyfrowania plików, oznacza firmę jako cel skłonny płacić i finansuje działalność przestępczą. Strategia odzyskiwania: Zespół powinien odizolować zainfekowane hosty, wyczyścić przejęte serwery i przywrócić dane z kopii zapasowych offline. Musi załatać pierwotny wektor dostępu (phishing lub exploit), aby zapobiec natychmiastowej ponownej infekcji.

B Studium przypadku 2: Obrona przed credential stuffing

Rozwiązanie dla nauczyciela

WYTYCZNE OCENIANIA

Odpowiedzi uczniów powinny obejmować następujące punkty:

- Analiza scenariusza: Usługa online pada ofiarą ataku credential stuffing, w którym hakerzy testują miliony par nazwa użytkownika/hasło skradzionych z innych witryn.
- Zalecana strategia i rozwiązanie: Mechanizm: Atakujący wykorzystują ponowne używanie haseł w różnych witrynach i za pomocą automatycznych botów logują się na konta użytkowników. Zabezpieczenia: 1. Uwierzytelnianie wieloskładnikowe (MFA) blokuje próby logowania, nawet jeśli hasło jest poprawne. 2. Wprowadzenie ograniczeń liczby żądań i CAPTCHA blokuje ruch automatycznych botów zasypujących punkty logowania.